

Nederzetting Marker Wadden

Stedenbouwkundig plan

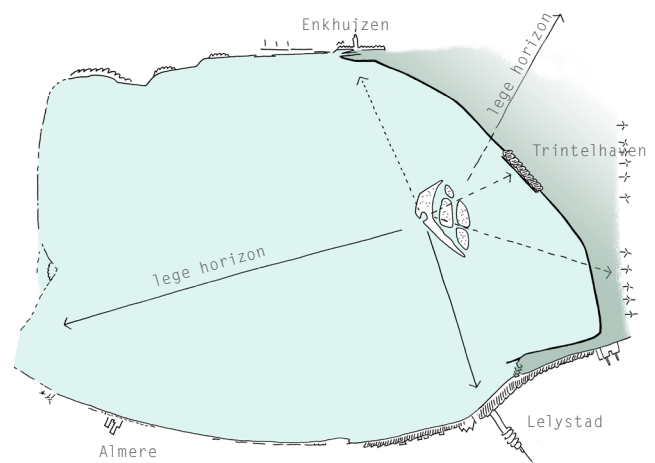
Nederzetting Marker Wadden

Stedenbouwkundig plan

Op ongeveer 10 kilometer van Lelystad en 14 km vanaf Enkhuijzen zijn, op initiatief van Natuurmonumenten, de eerste eilanden van de Marker Wadden opgespoten. Nieuw land in het Markermeer dat een waardevolle pleisterplaats gaat vormen voor vogels.

Aangezien er ook mensen zullen verblijven op de eilanden, werd aan Palmbout Urban Landscapes gevraagd een compacte nederzetting te ontwerpen op de groene archipel. Deze nederzetting moet beschutting bieden aan de beheerders die de eilanden zullen onderhouden en de bezoekers die de natuur en vogels komen waarnemen. Het ontwerp creëert een plek die de mensen beschermt tegen het ruige klimaat van het Markermeer en zich integreert in haar prachtige natuurlijke omgeving.

Locatie: Marker Wadden, Lelystad
Ontwerp: Palmbout Urban Landscapes
In opdracht van: Natuurmonumenten
Jaar van ontwerp: 2018

Ligging Markerwadden in Markermeer

Nederzetting / haven

De Markerwadden eerste fase (Ontwerp en afbeelding Vista)

De nederzetting op de Marker Wadden vervult niet alleen een functionele behoefte, maar is – voor de bezoekers – onderdeel van een belevenis, die zich ontrolt in tijd en ruimte. Hij speelt een rol in een 'script'. Dit script gaf vorm aan de uitgangspunten voor het ruimtelijk ontwerp van de nederzetting.

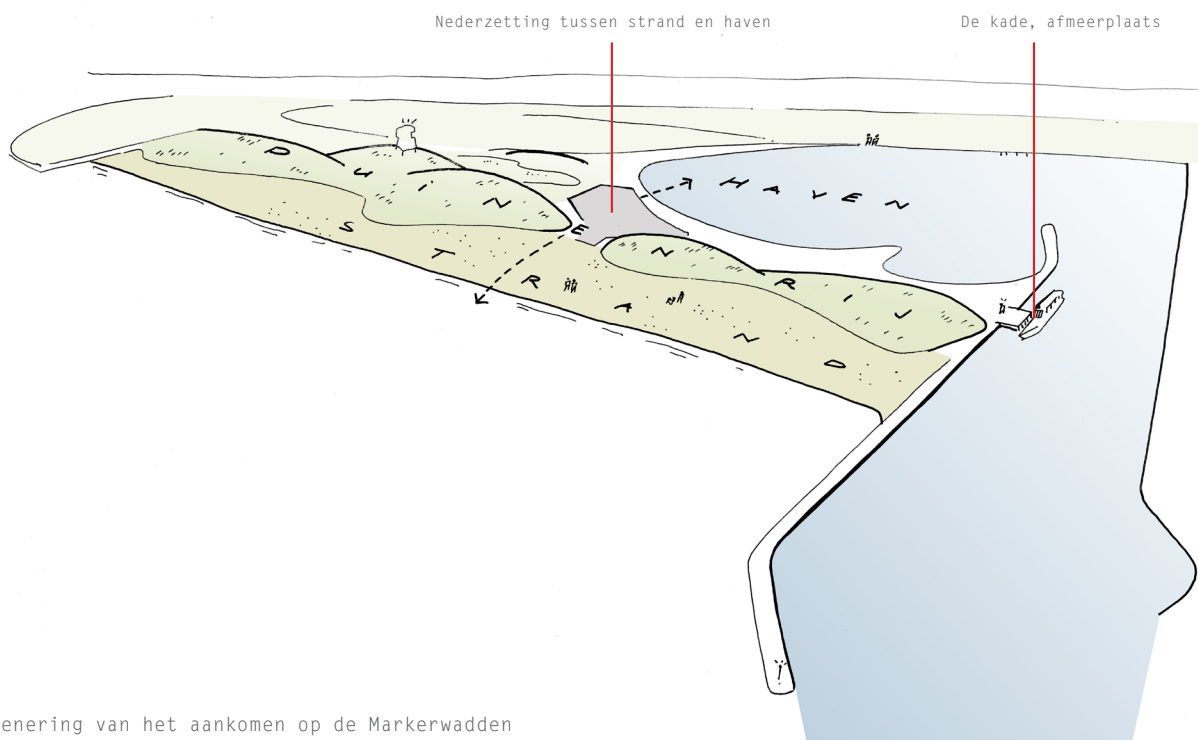
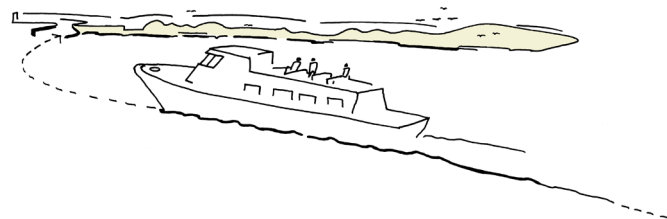
Een bezoek aan de Marker Wadden;

Wie schep gaat vanuit Lelystad, moet omschakelen van de drukte en het tempo van het land, naar het ritme en de leegte van het water. Achter de golfbrekers en geleidedammen van de Bataviyahaven glinstert de oneindigheid. De televisietoren en de Houtribsluizen vormen een modernistisch silhouet aan het water.

Wie eenmaal, uitgezwaaid door de Hurkende Man (het stalen beeld "Exposure", Antony Gromley) de scheepvaartdrukke achter zich heeft gelaten, bevindt zich opeens in een eindeloze leegte, met slechts dunne strepen aan de horizon: de Houtribdijk (met zijn oplichtende vrachtauto's), de Trintelhaven en ... de Marker Wadden.

Dichterbij gekomen krijgt de streep van de Marker Wadden geleidelijk vorm, maat en diepte: het blijkt een lange zandrug te zijn. De veerboot volgt deze rug op afstand. Je ziet hoe groot en lang hij is, en wordt nieuwsgierig of je er straks ook op kunt wandelen. Vogels vliegen af en aan. Na verloop van tijd doemen twee stenen havendammen op: een duidelijk artificiële havenmond. Er staan al enkele mensen te zwaaien. Daarachter een reeks kleine duinen, met op de kop in de verte een uitkijktoren. In de duinenreeks is een strandtent genesteld: de belofte van een beschutte plek aan het water en in de zon. Het verwachtingspatroon gaat omhoog.

De veerboot draait in de havenmond naar binnen. Daar ligt een kleine aanlegkade: daar gaan we aan land! Daarachter doemt een bosje scheepsmasten op: er ligt een havenkom achter de duinen verscholen. De Marker Wadden zijn echt bezoekbaar en betreedbaar.

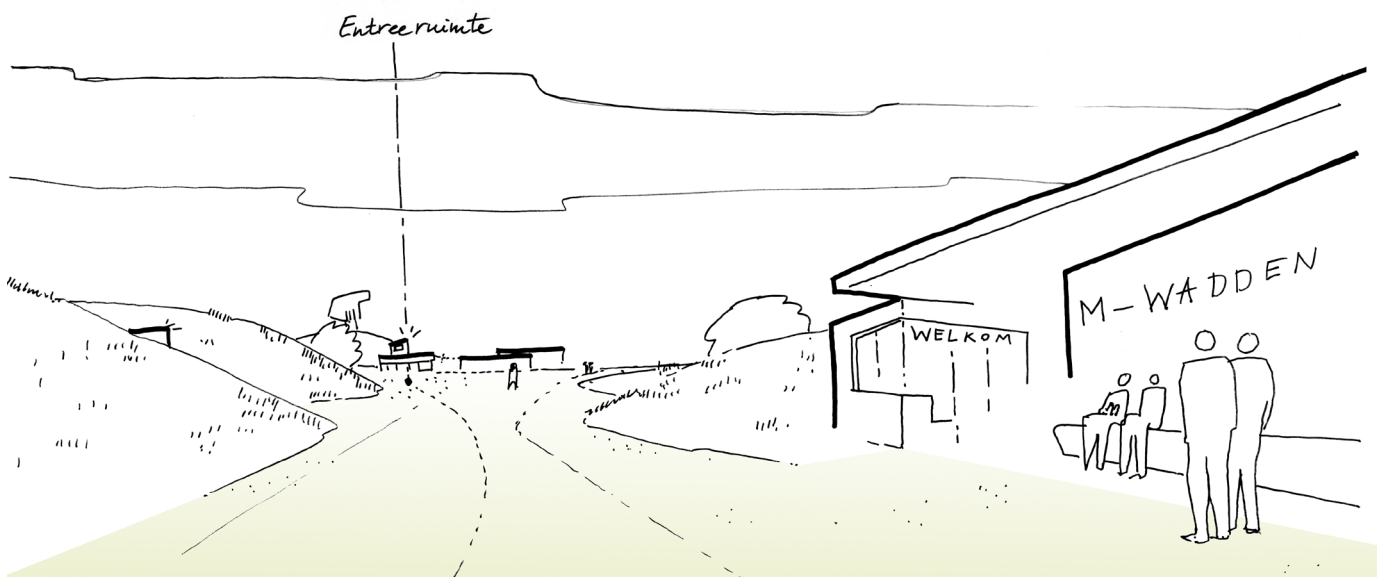
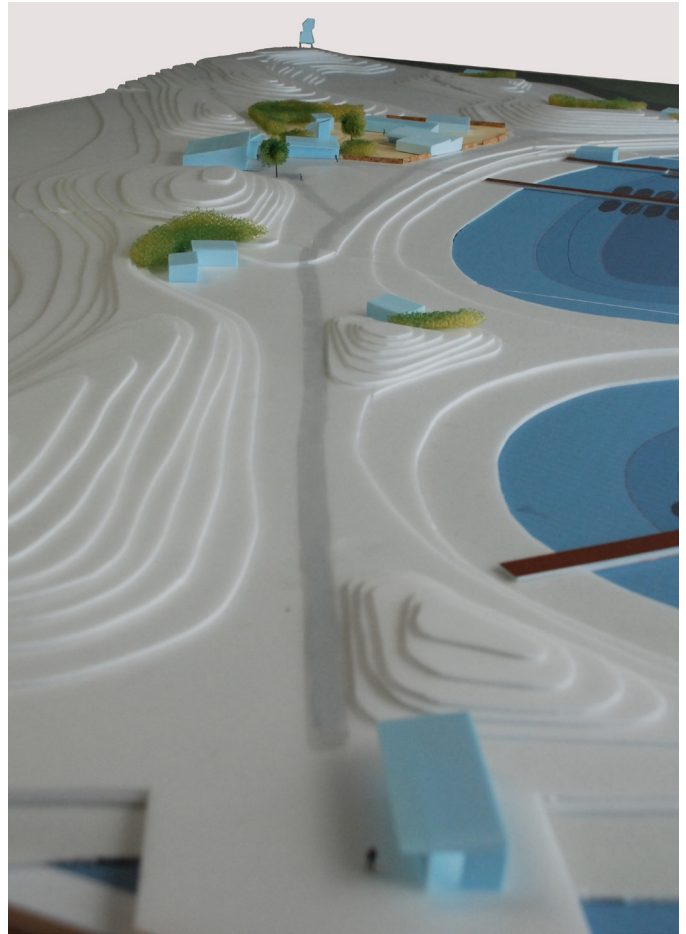
Enscenering van het aankomen op de Markerwadden

Een warm welkom voor de bezoekers

Bezoekers van de Marker Wadden komen met de veerboot aan op de kade. De verrassing bij aankomst is dat het eiland aan de binnenkant een havenkom herbergt. In de verte, op zo'n 250 meter afstand ligt de groep houten gebouwen die de kern vormt van de nederzetting met daar achter de grote uitkijktoren.

De kade is ingericht als een plek om je als bezoeker te oriënteren, of te verzamelen voor of na een bezoek aan de Marker Wadden. Een plek waar enige beschutting is van een ruime luifel, windscherm en een klein informatiepunt met sanitaire voorziening.

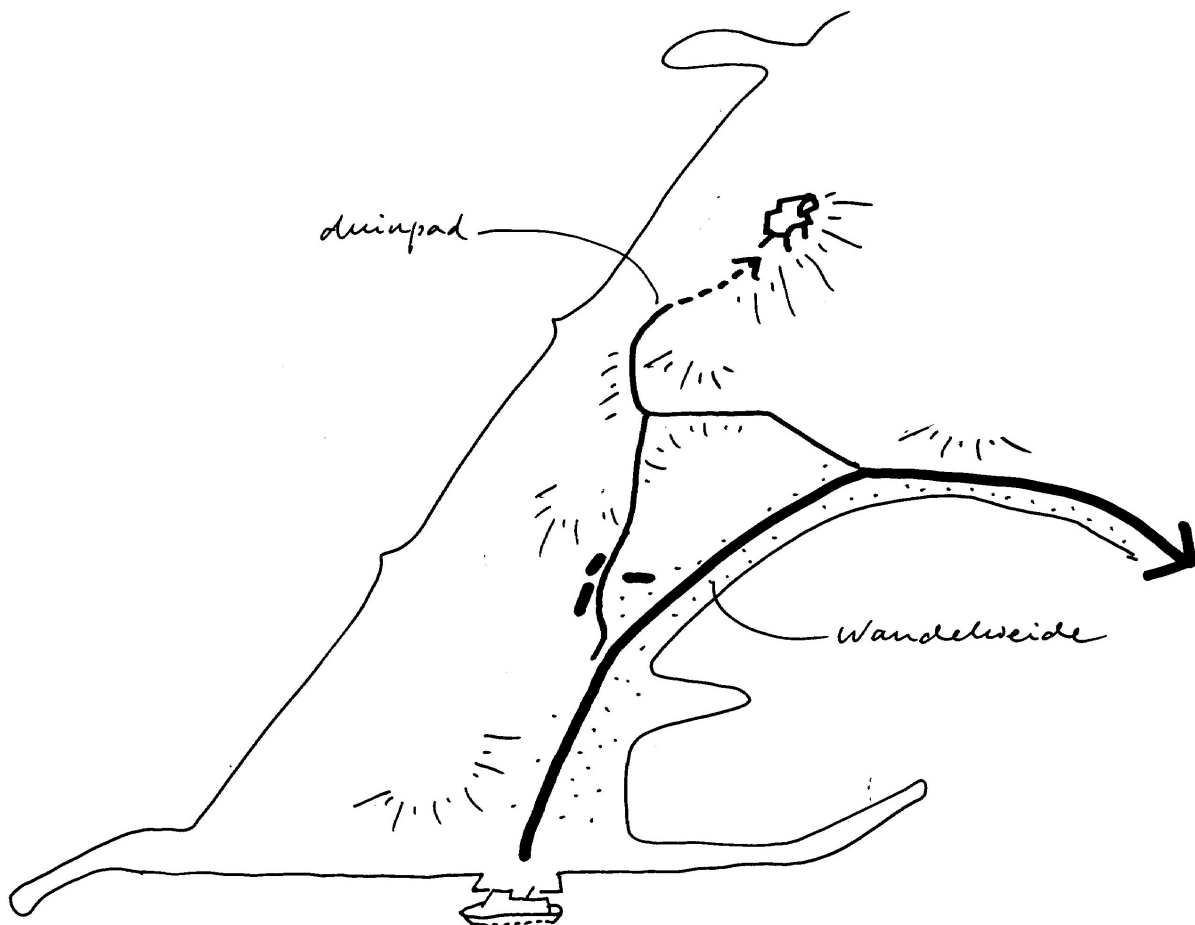
Vanuit deze plek wandelt de bezoeker langs de havenkom over een langgerekte 'wandelweide', richting de kern van de nederzetting, naar het strand of de uitkijktoren. Tussen de haven en strandopgang ligt hier rond het kleine bezoekerscentrum en het beheerdersgebouw een volgende centrale plek voor bezoekers om zich te oriënteren of te verzamelen.

Wandelweide richting entree ruimte

Het ruige landschap van de Marker Wadden

De hoofdroute loopt mee met de havenkom. Het pad komt langs het groen plein en de kern van de nederzetting. Vanaf de hoofdroute lopen de paden tussen de gebouwen door richting het duin omhoog naar strand, uitkijktoren en de natuur van de Marker Wadden

Plek maken in een ruw klimaat

De duinen en de nederzetting vormen een onlosmakelijk geheel; een natuurlijke nederzetting achter de duinrand. De hoofdopzet volgt de duinenrij die langs het strand is aangebracht. Vanaf de aanmeerplaats loopt de duinenrij om de havenkom heen. Een scherpe knik in de duinenrij geeft de natuurlijke plek aan voor de kern van de nederzetting. Een grote duinkom die centraal ligt tussen het strand en de haven waar het leeuwendeel van de gebouwen wordt geplaatst.

Het merendeel van de bebouwing op de Marker Wadden is geconcentreerd tussen de havenkom, het strand en de natte duinvallei. De clustering van de gebouwen geeft de functies beschutting tegen het soms ruige klimaat en de open ruimte van de Markermeer. Het geeft ook het gevoel van een nederzetting, een lichte verdichting op het eilandenrijk. Buiten de kern van de nederzetting liggen verspreid door het duingebied nog enkele functies die via een padenstelsel verbonden zijn met de kern en de haven. De entree bij de kade, de grote uitkijktoren en enkele verblijfsaccommodaties.

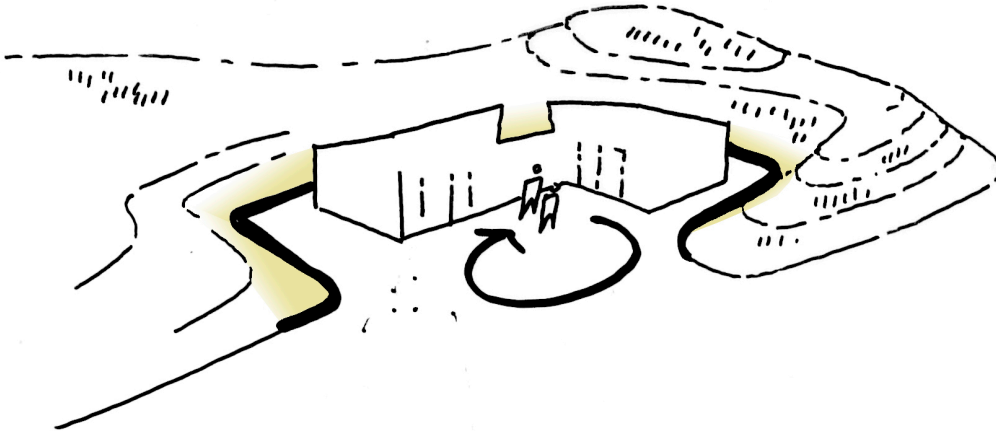
De verblijfsaccommodaties die verspreid, solitair staan zoeken beschutting in het duin. Hoogtelijnen en de opstelling van de gebouwen worden nauwkeurig op elkaar aangepast in een vervlechting tussen gebouw en duin.

Reliëf geeft gebouwen beschutting (Rottumerplaat)

Lessenaarskap in functie van windrichting (Sea Ranch California)

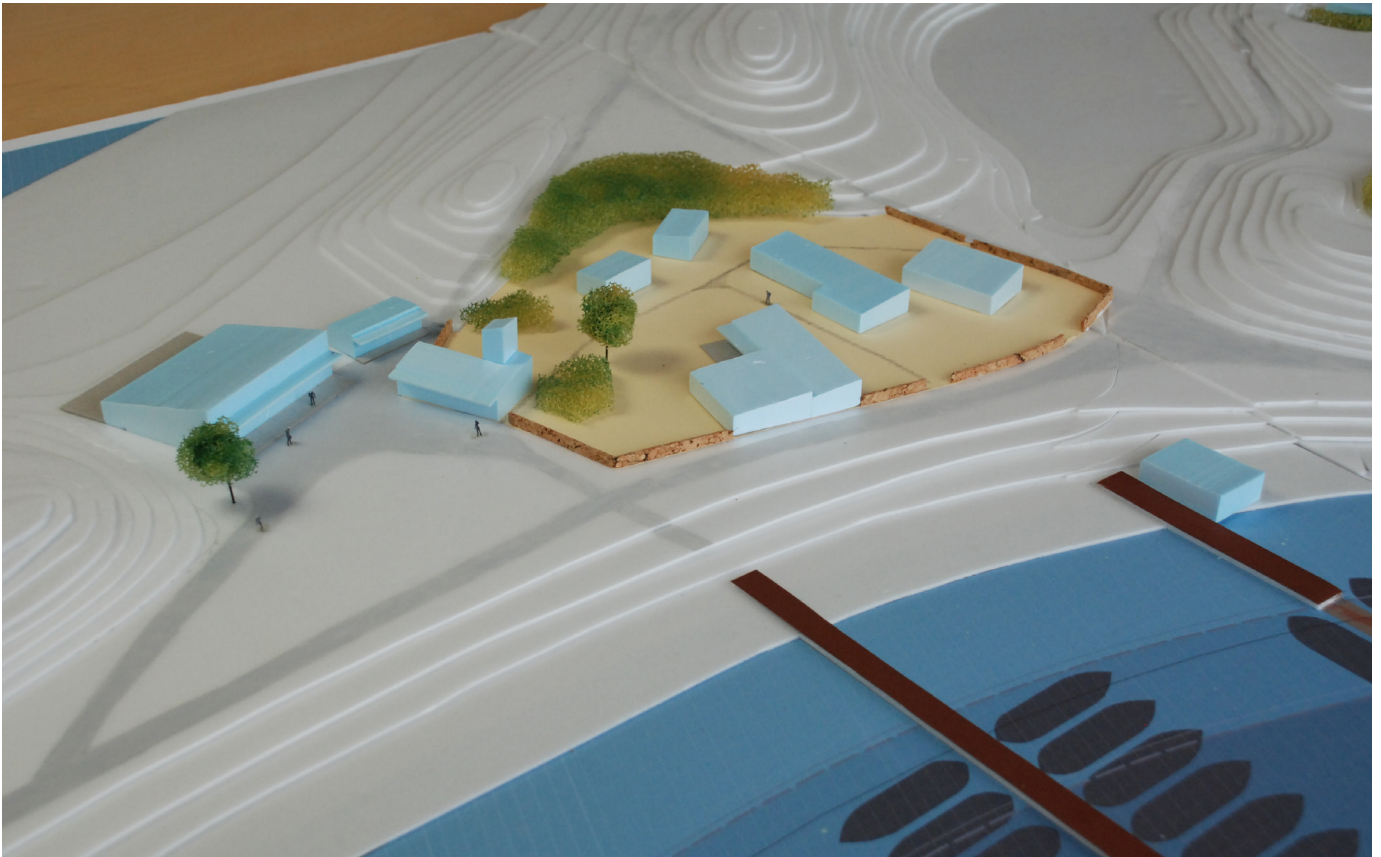
De gebouwen zijn ingenesteld in een duinenkam

Programma van gebouwen:

1. Beheerdersgebouw ((haven)kantoor, verblijf en observatiepost)
2. Bezoekerscentrum (a la 'strandtent')
3. Sanitairgebouw
4. Groepsaccommodatie
5. Veldstation
6. Beheerschuur/werkplaats
7. Botenhuis
8. Overkapping met 'kiosk'
9. Huisje voor havenmeester
10. Huisjes voor beheermedewerkers (2x)
11. Huisje met atelier voor tijdelijk verblijf kunstenaars
12. Huisjes voor kleinschalige verblijfsrecreatie (2x)

Opzet van nederzetting en functies

Vormgeving van gebouwen

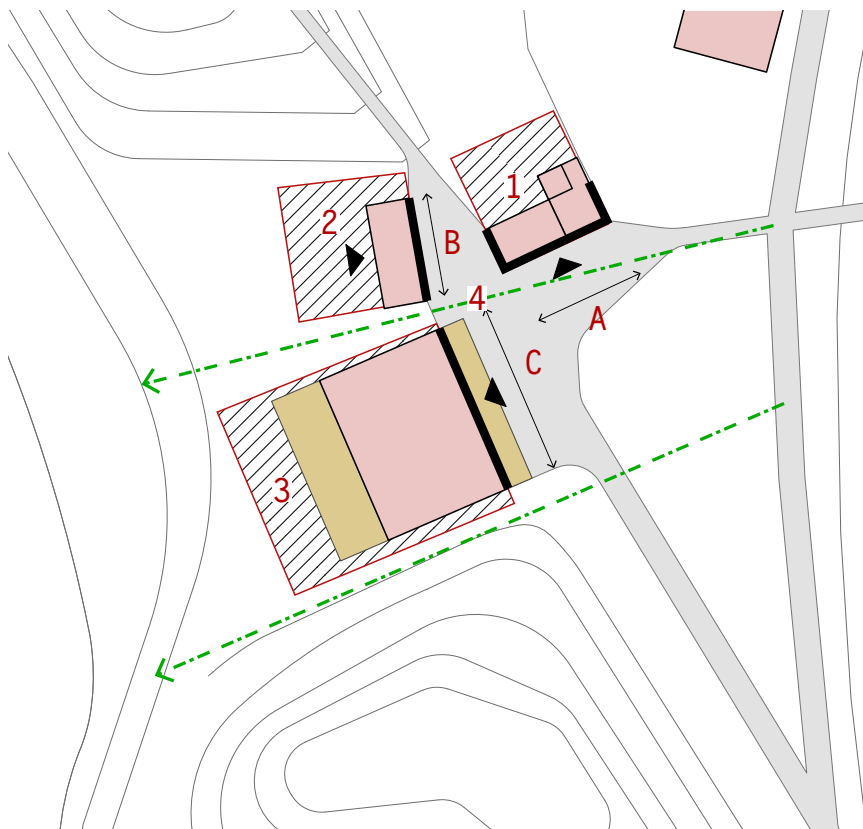
Op deze wijze tekenen zich een paar hoofdruimtes en sferen af. Samen met de belangrijkste looplijnen zijn zij een opzet van het 'raamwerk' van de nederzetting. Hieraan moeten de gebouwen, ieder met hun eigen eisenpakket, 'opgehangen' worden. Bij de situering van de gebouwen gaat het om logica, vanzelfsprekendheid en een onnadrukkelijke vorm van schilderachtigheid/afwisseling/poëzie.

De bebouwing van de Marker Wadden is familie van elkaar. De gebouwen krijgen een geheimzinnige verwantschap, die je als "typisch Marker Wadden" gaat ervaren. De bebouwing is natuurlijk van karakter en sluit aan bij het omliggende gebied. Het basismateriaal van de gebouwen en gevels is hout. De hoge uitkijktoren en de vogelkijkhutten zijn anders van karakter, die zijn onderdeel van de natuurwandeling over de Marker Wadden. Het stedenbouwkundig plan omvat ook randvoorwaarden voor de gebouwen, zowel algemeen als specifiek voor de functie en situering in het landschap van het gebouw.

Algemeen wordt gesteld dat de gebouwen een lessenaarsdak hebben (optimaal voor zonnepanelen en meegaand met de overheersende windrichting), een breedte van 6 meter bedragen en met een prefab bouwsysteem geconstrueerd worden. Op deze wijze kunnen de gebouwen op het vaste land gebouwd worden om de natuur zoveel mogelijk te waarborgen. Aangezien duurzaamheid primeert in heel het ontwerp zullen de gebouwen ook voorzien in eigen energiebehoefte.

Deze randvoorwaarden werden vervolgens verder uitgewerkt per gebouwencluster en gebouwfunctie.

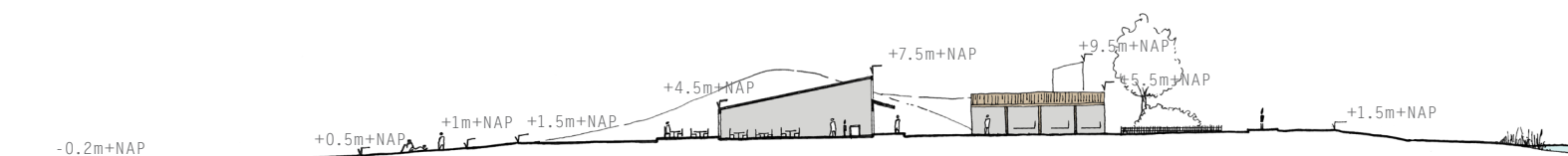
In een volgende fase werd een ontwerpwedstrijd voor de architecturale uitwerking en detaillering van de gebouwen uitgeschreven. Deze werd in augustus 2018 gewonnen door het ontwerpteam bestaande uit Ziegler Branderhorst, Strandbaak, Pieters Bouwtechniek en Kodi. In 2019 gaat het project in uitvoering.

- zoekgebied gebouwen
- doorzicht
- vaste rooilijn
- hoofdentree gecombineerd met overdekte veranda/luifel
- terras

Ruimtelijke randvoorwaarden voor:

1. Zoekruimte beheer- en verblijfsaccomodatie eilandwachter
2. Zoekruimte sanitair gebouw
3. Zoekruimte inforuimte/strandtent
4. De drie bij elkaar gelegen hoekpunten van de inforuimte/strandtent, sanitaire voorziening en beheerdersgebouw zijn bebouwd.

Snede door gebouwcluster